

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın *Adalet Bakanı Bekir BOZDAĞ* tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Muazzez ORHAN IŞIK

Van Milletvekili

Türkiye cezaevlerinde, kapasite aşırı doluluk oranları, uzun süren yargılama süreçleri ve haksız tutuklamalar nedeniyle adaletsiz birçok uygulama yaşanmaktadır. Cezaevlerinde tutulan yüzbinlerce kişinin yaşam koşulları insan onuruna aykırı bir şekilde ulusal ve uluslararası mevzuatın ihlaline neden olmaktadır. Türkiye'nin bir hukuk devleti olduğu ve kanuna aykırı işlemlerin olmayacağı'nın görülmesi gereken yerlerden biri de yargılama süreçleri ve devamında infaz alanları olan cezaevleridir. Hakkında herhangi bir hüküm verilmemiş on binlerce mahpus çok fazla uzun sürelerle tutuklu kalmakta, hasta tutukluların sağlık hakkı kapsamındaki talepleri tam olarak yerine getirilmemekte ve bu nedenle dönem dönem yaşam kayıpları yaşanmaktadır. İHD'nin verilerine göre 651'i ağır 1517 hasta mahpus cezaevindedir. Öte yandan 2020 yılı başından Kasım 2022 dönemine kadar en az 148 tutuklunun Türkiye cezaevlerinde yaşamını yitirdiği kamuoyuna yansımıştır. Cezaevlerinde hukuk dışı bir şekilde tutulan on binlerce tutuklunun yaşam hakları risk altındadır. Türkiye cezaevlerinde işkence, kötü muamele, mobing ve şüpheli ölümler sistematik bir hal almıştır. İşkence ve şüpheli ölüm iddiaları yeterince soruşturulmamakta, sorumlular yaptırımsız bırakılmakta ve ölümlerin yaşandığı cezaevlerinin idarecileri görevlerine devam ettirilmektedir.

Türkiye cezaevlerinde ölen, öldü veya intihar etti denilen tutuklu ve hükümlü sayısı her geçen dönem artmaktadır. 2022 yılı içerisinde cezaevlerinden yaşamını yitiren kişi sayısı 50'yi aşmıştır. Bu veri her hafta birden fazla kişinin ceza evlerinde yaşamını yitirdiğini göstermektedir. 21 Ocak 2022 tarihinde Van Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde tek kişilik hücrede tutulan 70 yaşındaki Ramazan Turan, 29 Ocakta Sefa Kürçe hayatını kaybetti. Şubat ayı içerisinde; Mehmet Hanefi Bilgin (58), Turgay Deniz (39), İsa Yaşar (57), Nusret Muğla (84) Yusuf Bekmezci (82), Emrah Çalışır (30), Sezer Alan, Şahin Adanur, Taner Işıldak, Ali Kaya Mart Ayı içerisinde Şervan Can Güder (20), Sinan Kaya (28) Abdullah Boran (80),

Ercan Eke (43), Bedri Çakmak, Umut Bulut, Abdo Baran (82) Reşat Altınbaş Nisan ayı içerisinde Sevinç (63) Ferhan Yılmaz, Seyit Şahin, Ali Nuri Bakır, Mehmet O. Mayıs ayında Yusuf Akmısı, Abdullah Ece, Ferhat Doğan, Sıddık UĞUR, Haziran ayında Kadir Karademir, Hakan Kaşarlıoğlu, Fethi Ün Temmuz ayında Yılmaz Ekinci, Kadri Ekici, Meryem Serçe, Şükrü Tuğrul Özşengül, Ali Osman Yılmaz, Mehmet Sait Demiröz, Taner Atmaca, Mehmet Yılmaz Ağustos ayında Mehmet Candemir, İbrahim Yıldırım, Bazo Yılmaz, Fırat Çağlayan Eylül ayında Tacettin Başer, Emel Hacıoğlu, Emrah P., Hasan Basri Ç. ve en son Barış Keve, **Ekim** ayında O. Yaşar, Süphan Çabuk, **Kasım** ayında Kemal Mutkum, Bekir Çelik isimli mahpuslar cezaevinde yaşamını yitirmiştir. Bu kişiler dışında da “intihar etti veya öldü” iddiası ile cezaevinde iken yaşamını yitiren kişiler olmuştur. Cezaevlerinde şüpheli bir şekilde öldüğü iddia edilen kişilerin aileleri ve avukatları hükümlü ve tutukluların ölüme sürüklendiği, sağlık durumları uygun olmadığı halde veya hasta oldukları halde tedavilerinin aksatıldığı, ilaç kullananlara ilaçlarının ya verilmediği ya da eksik/geç verildiği ifade edilmektedir. Öte yandan cezaevlerinde tutuklu ve hükümlülere karşı işkence, kötü muamele ve hak ihlali iddiaları gittikçe artan oranda kamuoyuna yansımaktadır. Cezaevi idaresince “intihar etti” denilen birçok mahpusun ailesi yakın dönemde kendileri ile görüştüklerini, cezaevi sorunları dışında olumsuz bir durumun yansıtılmadığını ifade etmektedir.

Bu koşullar altında hasta mahpuslar, yakınları, avukatları ve insan hakları savunucuları hasta mahpusların yaşam hakkının tehdit altında olduğunu düşünmektedir. Kayseri Kadın Cezaevi'nde tutulan ağır hasta mahpus Gülazer AKIN'ın sağlığı ve yaşam hakkı için kaygılı olan ailesi, avukatları ve hasta mahpuslar alanında faaliyet gösteren insan hakları örgütleri'nin kamuoyuna yansıyan görüşlerine göre; Akın'ın yumurtalıklarında kist olduğu, mide ülseri ve boğaz kanseri teşhisi konulduğu bu kapsamda ciddi tedavi görmesi gerektiği, tedavi süreci devam etmesi gerekirken cezaevine tutulduğu ifade edilmektedir. 26 yıldır cezaevinde tutulan Akın'ın hapisnede yaşadığı sağlık sorunları nedeniyle bir an önce tahliyesinin sağlanması ve tedavisinin dışarıda sağlık emekçilerinin gözetiminde devam ettirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Sağlık durumunun daha kötüye gitmesini önlemek ve yaşam hakkını korumak amacıyla Gülazer AKIN'ın tedavisinin sağlanması için infazının ertelenerek serbest bırakılmasının bir zorunluluk haline geldiğini ifade edilmektedir.

Bu bağlamda:

- 1) Türkiye cezaevlerinde 2015-2022 yılları arasında gerçekleşen ölüm sayısı kaçtır? Cezaevlerine sağlıklı giren ama cenazeleri çıkan bu tutuklu ve hükümlülerin ölümünden siyaseten sorumlu olduğunuzu düşünüp istifa etmeyi düşünüyor musunuz?
- 2) Türkiye cezaevlerinde hasta olduğu sağlık raporlarla ortaya konulmuş kaç mahkum bulunmaktadır? Bunların kaç kadın, engelli ve 65 yaş üzerindedir?
- 3) Ömrünün çoğunu cezaevinde geçirmiş ve şu an bakıma muhtaç, kanser ve benzeri ağır hastalığı olan mahpusların cezaevinde tutulmasının hukuki gerekçeleri nelerdir?

- 4) Korona ve cezaevi koşullarında hasta ve ağır hasta mahpusların sağlık hizmetleri nasıl karşılanmaktadır?
- 5) İnfazının çoğunu yerine getirmiş yaklaşık 650 ağır hasta mahpusun yaşam hakkının korunması amacıyla hükmün geriye bırakılması veya diğer adli kontrol hükümleri için bakanlığın bir girişimi olacak mıdır?
- 6) Avrupa Cezaevi Kurallarının “özgürlüğünden yoksun bırakılan herkese, insan haklarının gerektirdiği gibi saygılı davranılmalıdır” ilkesi ağır hasta tutsaklar için geçerli midir?
- 7) Ağır hasta mahpuslar 5275 sayılı yasanın 16. Maddesinin hangi şartlarını yerine getirmemektedir? Bu şartları uymasına rağmen serbest bırakılmayan ağır hasta tutuklu ve hükümlü sayısı kaçtır?
- 8) Hasta mahpusların salıverilmesi veya tahliyesi hakkında Bakanlığınızın yapmakta olduğu bir çalışması mevcut mudur?
- 9) 2020 yılından bu yana cezaevlerinde en az 148 kişinin yaşamını yitirmesi hakkında başlattığınız bir soruşturma mevcut mudur?
- 10) Boğaz kanseri, mide ülseri ve yumurtalıktaki kist nedeniyle tedavileri devam eden ve birçok kronik hastalığı bulunan 26 yıllık mahpus Gülazer AKIN'ın sağlık ve yaşam haklarının korunması ve ceza infazının ertelenmesi, tutuksuz yargılanması veya serbest bırakılması için bir girişim başlatacak mısınız?
- 11) Ağır hasta tutsakların ölmeye yakın hastaneye gönderilmesi politikasına son verecek misiniz?